



# PO 30 ROKOCH OD NEŽNEJ REVOLÚCIE SA SLOVENSKO NEVYSPORIADLO S NEZÁKONNÝMI STERILIZÁCIAMI

**(Bratislava, 14. novembra)** Verejná ochrankyňa práv **Mária Patakyová** upozorňuje, že Slovenská republika nevyriešila problém nezákonných sterilizácií rómskych žien ani po 30 rokoch od Nežnej revolúcie. Obrátila sa preto opätovne na Výbor NR SR pre ľudské práva a národnostné menšiny so žiadosťou o prerokovanie nastolenej témy a využitie práva predložiť návrh osobitnej právnej úpravy. Tá by mala všetkým obetiam protiprávnej sterilizácie umožniť prístup k účinným prostriedkom nápravy a k primeranému odškodneniu. Ombudsmanka sa na výbor v tejto veci obracia druhýkrát, prvýkrát tak urobila ešte v januári tohto roka.

**„Slovenská republika aj po 30 rokoch budovania demokratického právneho štátu zatvára oči pred tak závažnými zásahmi do základných práv a slobôd, akými je niekoľkoročná prax nezákonných sterilizácií prevažne rómskych žien a odmieta za túto prax prevziať plnú zodpovednosť. Ani argument, že v prípade nezákonných sterilizácií nebolo preukázané, že by išlo o štátom organizovanú a podporovanú politiku, nijako nezbavuje štát zodpovednosti,“** uviedla verejná ochrankyňa práv Mária Patakyová v žiadosti adresovanej výboru. Doplnila, že vzhľadom na to, že nezákonné sterilizácie boli vykonávané vo verejných nemocniciach, existuje zjavné prepojenie vo vzťahu k štátu.

## **Na problematiku postoj Slovenskej republiky upozorňujú aj medzinárodné organizácie**

Medzinárodné ľudskoprávne organizácie postoj Slovenska dlhodobo kritizujú. Najnovšie venoval pozornosť tejto téme aj Výbor OSN pre hospodárske, sociálne a kultúrne práva vo svojich záverečných zisteniach k tretej periodickej správe Slovenskej republiky z októbra 2019. Vládu Slovenskej republiky vyzval, aby zabezpečila primerané, účinné a včasné prostriedky nápravy všetkým obetiam nedobrovoľnej sterilizácie.

## **Ombudsmanka upozornila na nezákonné sterilizácie ešte minulý rok, teraz sa opäť obracia na výbor pre ľudské práva**

Verejná ochrankyňa práv vypracovala analýzu k problematike nezákonných sterilizácií rómskych žien ešte v novembri minulého roka. S odporúčaním vytvoriť mechanizmus, ktorý by rozsah praxe preskúmal a zabezpečil dotknutým ženám dostatočnú satisfakciu, sa vtedy obrátila na ministra spravodlivosti Gábora Gála. Zo stanoviska ministerstva spravodlivosti vyplynulo, že ženy, ktorých sa sterilizácie týkajú, sa môžu v prípade krivdy obrátiť na súd. Ombudsmanka však podanie žaloby nepovažuje za efektívny prostriedok nápravy. **„Na jednej strane existujú určité procesnoprávne prekážky, predovšetkým povinnosť žalobcu uniesť dôkazné bremeno. Na druhej strane je tiež potrebné vziať do úvahy sociálnu situáciu poškodených žien, ktoré v mnohých prípadoch pochádzajú zo značne marginalizovaného prostredia. Štát by mal byť v tomto smere proaktívny a vzhľadom na svoje ústavné princípy a medzinárodné záväzky by**



**sa mal začať intenzívne zaoberať protiprávnymi sterilizáciami a prevziať za ne zodpovednosť,**“ vysvetlila verejná ochrankyňa práv. Aktuálne požiadala Výbor NR SR pre ľudské práva a národnostné menšiny, aby sa problému venoval a prerokoval ho na schôdzi.

### **Česká republika sa na rozdiel od Slovenska nezákonnými sterilizáciami zaoberá**

Verejná ochrankyňa práv poukázala v liste výboru aj na skutočnosť, že problematika odškodnenia obetí protiprávne sterilizovaných osôb v súčasnosti rezonuje aj v Českej republike. Na rozdiel od Slovenska však vyvíja snahy vysporiadať sa s touto závažnou otázkou. Už v roku 2009 sa vtedajší vládny kabinet za protiprávne sterilizácie ospravedlnil a v roku 2012 bol vypracovaný návrh zákona, v tom čase však nezískal dostatočnú podporu. Poslanci českého parlamentu sa témou zaoberajú opäť a aktuálne bol predložený návrh zákona o poskytnutí jednorazovej peňažnej čiastky protiprávne sterilizovaným osobám. Navrhovaná zákonná úprava by mala odškodniť všetky fyzické osoby, ktoré boli protiprávne sterilizované v zdravotníckych zariadeniach na území Českej republiky v období medzi 1. júlom 1966 a 31. marcom 2012.